

DOKUMENTARNI FILM IZ ARHIVA RTV BEOGRADA POMOGAO ARHEOLOZIMA

Kod Caske postoji i treći brod iz antike

Film je snimljen 1979. godine tijekom arheoloških istraživanja u Caski na Pagu, uz koju se veže legenda o potopljenom gradu. Arheolozi su mogli vidjeti prijašnji izgled lokaliteta, a čini se da se tamo nalazi i treći antički brod

kumentarni film je nabavljen iz arhiva Radio-televizije Beograd te je premijerno prikazan u studentskom klubu "Božo Lerotić", gdje su ga sa zanimanjem pogledali studenti i profesori Odjela za arheologiju Sveučilišta u Zadru.

Prikazana emisija režisera Petra Đurića pripada serijalu "Potonuli gradovi", snimljenom u produkciji Radio-televizije Beograd, a prati događanja tijekom arheološke istraživačke kampanje s kraja

70-ih godina u kojoj je sudjelovao arheolog Marijan Orlić, stručnjak iz tadašnjeg Zavoda za zaštitu spomenika kulture Hrvatske. Potaknuti lokalnom legendom o potopljenom gradu, arheolozi su nastojali odgovoriti na pitanje je li područje Caske, s vidljivim kopnenim i podvodnim arheološkim strukturama, zaista stradalo u razornom potresu.

Osim podmorja, istraženi su i ostaci prostranog podzemnog tunela visokog oko 2,5

m i nešto šireg od metra, čiji ulaz stanovnici Caske i okolnih naselja nazivaju Pod bužu. Vrijednost nalaza filma za arheologe je važna zbog podataka o prijašnjem izgledu arheološkog lokaliteta koji se u novije vrijeme istražuje od 2005. godine, zahvaljujući suradnji Grada Novalje, Odjela za arheologiju Sveučilišta u Zadru i Centra Camille Jullian Sveučilišta Aix-Marseille iz Francuske, te financijskoj podršci Ministarstva kulture RH.

Zasluge Mate Donadića

- Riječ je o jako zanimljivom lokalitetu na kojemu se stalno otkriva puno više nego što se moglo prvi put pretpostaviti. Pronalazak filma za nas je vrlo dragocjen i primjer je dobre suradnje lokalne zajednice i arheologa. Gospodin Donadić se sjećao dokumentarnog filma koji se prikazivao o Caski u seriji "Potonuli gradovi". Ja sam za to čula, znala sam da je tamo bilo zanimljivih otkrića, ali nisam imala prilike taj film vidjeti. Zahvaljujući njegovom osobnom kontaktu s ljudima u Arhivu TV Beograd, stigla je kopija tog filma koja je prikazana u gradu Pagu, a sad i u Zadru. Iako je vremenom mnogo toga što se navodi u filmu istraživanjima dobilo drugačije tumačenje, ono što je nama zanimljivo je da se tamo izgleda nalazi jedan brod za koji nismo znali iako smo do sada u Caski istražili već dva broda. Ta nas je priča o trećem brodu jako uzбудila, a pretpostavljam da ćemo otkriti na filmu još i drugih zanimljivih pojedinosti – kazala je podvodna arheologinja Irena Radić Rossi.

PIŠE MIŠEL KALAJŽIĆ

Institut za pomorsku baštinu Ars Nautica upriličio je u Zadru projekciju dokumentarnog filma o arheološkom lokalitetu Caska na otoku Pagu (blizu uvale Zrće), snimljenog tijekom arheoloških istraživanja davne 1979. godine. Caska na Pagu poznata je po tome što se uz nju veže legenda o potopljenom gradu. Dugo se vjerovalo da se radilo o rimskom gradu Kisa (lat. Cissa) koji je misteriozno potonuo u 4. stoljeću u more zbog razornog potresa i klizanja tla. Dosadašnja arheološka istraživanja još nisu do kraja rasvijetlila tajnu Caske. Prošla su gotovo tri desetljeća od kada je dokumentarni film o Caski posljednji put prikazan na tadašnjoj državnoj televiziji, nakon čega je pao u zaborav.

Podzemni tunel

Ipak, u ovoj priči sretna je okolnost što je film ostao u sjećanju lokalnog stanovništva. Zahvaljujući inicijativi Mate Donadića iz Paga, turističkog vodiča i zaljubljenika u kulturnu baštinu Paga, do-

Jedni istražuju, a drugi se sunčaju

MIŠEL KALAJŽIĆ

Susretljivi RTV Beograd

●● - Šef arhiva RTV Beograda gospodin Mileta Kečina vrlo je ljubazno odgovorio na moju molbu, pronašao film, prebacio ga s filmske vrpce u DVD format i poslao nam jednu kopiju i sve to – besplatno. Gledao sam taj film prije skoro 40 godina i nekih se detalja jasno sjećam. Osim toga film pruža uvid i u početak arheoloških istraživanja u Caski i sad se može uspoređivati što je sve tada postojalo u odnosu na današnje stanje – kazao je Mate Donadić.